

11 juni 2023 – dankzegging Heilig Avondmaal

NIEUWE WIJN IN NIEUWE ZAKKEN

Lukas 5, vers 33 t/m 39

Vanmorgen was Jezus aan tafel gegaan met zondaren. Nee, niet alleen tijdens de Avondmaalsviering hier in de Dorpskerk, maar wij hadden vanmorgen ook gelezen over de maaltijd in het huis van Levi, de tollenaar. Levi had allemaal collega-tollenaren uitgenodigd om hen kennis te laten maken met Jezus. Jezus Die zojuist een nieuwe volger had ontvangen, Levi zelf.

De Farizeeërs en de joodse wetsgeleerden konden daar helemaal niets mee. Als je God wilt dienen, dan kan je toch niet gezellig gaan eten en drinken met mensen die zonder te blikken of te blozen onrecht doen, waar God zo van gruwet? Ze begrepen niet dat Jezus contact met die corrupte tollenaars zocht. Ze begrepen niet dat Jezus eerst genade bracht... en dat die genade de tollenaars moest veranderen. Want Jezus wilde ook bekering – die tollenaars moesten inderdaad veranderen – maar Jezus' trok hen door Zijn liefde en bewogenheid..., in plaats van op een afstand met opgestoken vinger te blijven staan.

Maar als het Jezus echt om bekering ging - om zondaren tot bekering te brengen, zoals Hij zelf zei - waarom deden Jezus en Zijn leerlingen dan niet mee in die bekering en boetedoening van de Farizeeërs en vele anderen? Met deze vraag zijn wij bij onze Bijbellesing aangekomen. Jezus en Zijn leerlingen kregen namelijk gelijk aan het

begin van onze lezing een volgende kritische vraag op hen afgevuurd (vers 33): *waarom vasten de leerlingen van Johannes de Doper regelmatig en doen zij gebeden en ook die van de Farizeeërs doen dat..., maar de leerlingen van Jezus eten en drinken gewoon?*

Vasten, dat was een bekend gebruik in de tijd van Jezus. Het was een manier van boete doen. Van persoonlijke inkeer. Van je kleinmaken voor God. Want – zo geloofden de Farizeeërs – als wij ons voor God kleinmaken en onszelf reinigen, hopelijk (ja, God had het Zelf gezegd), dan zal God weer terugkomen. Dan zal Zijn Messias komen om Gods Koninkrijk in te luiden. De joden zochten toen in de tijd van Jezus onder het regime van de Romeinen. En de eeuwen daarvoor was het niet beter. Ballingschap..., een verwoeste tempel..., ja de tempel was wel hersteld, maar het was niet meer zoals het was geweest. En er was altijd strijd. Altijd vijandelijke overheersing. Nu, daarom vastten de Farizeeërs. Er waren zelfs twee vaste vastendagen in de week – maandag en donderdag – om boetedoening te doen, om berouw te doen en zich voor God klein te maken... in het verlangen dat God terug zal keren tot Zijn volk en dat de Messias zal komen. Indrukwekkend hè? Want ze wilden zo graag dat Gods Koninkrijk zou komen!

Dat zij op deze manier met vasten en bidden de weg voor God wilden vrijmaken, is niet heel anders dan wat Johannes de Doper deed: bekeer je – kom tot inkeer – want het Koninkrijk van God is dichtbij gekomen!, zo verkondigde Johannes de Doper. 'Maakt Zijn paden recht, verhoog de dalen en verneder de bergen.' God en Zijn Koninkrijk komen eraan! Johannes en Zijn leerlingen deden daarom ook aan vasten en boetedoening. Maar Jezus dus niet... Hij zit hier te eten en te drinken, te midden van de tollenaars. Ja, waarschijnlijk niet eens heel ingetogen, want ze noemden Jezus zelfs – ik durf het bijna niet uit te spreken, maar het staat echt in de Bijbel – een veelvraat en een wijnzuiper. ... Hoe zit dat met Jezus? Hoe zit het met die leerlingen van Hem?

Nu, Jezus legt het uit met een cryptische zin: *kunnen jullie, zo vraagt Jezus, de bruiloftsgasten laten vasten, terwijl de Bruidgom bij hen is?* Nu, los van de betekenis van deze zin, is het antwoord in ieder geval 'nee'. Op een bruiloft ga je natuurlijk niet vasten. Eerder een gebakje extra, dan een maaltijd laten staan. Zeker in de tijd van Jezus was er een groot contrast tussen het dagelijks leven en de feestdagen. Het leven was niet bepaald elke dag feest, maar als er dan een feest was,

dan was het indien mogelijk overvloed. Vandaar: *kunnen de bruiloftsgasten vasten, terwijl de Bruidgom bij hen is?* Maar waar is het feest dan? Waar is die Bruidgom? Jezus wijst op Zichzelf. Ik ben de Bruidgom (gez. 303). Ik moet denken aan Johannes de Doper die in een van zijn uitspraken het over zichzelf heeft als *de vriend van de Bruidgom*.

Bruidgom', dat was niet een willekeurig gekozen beeld, dat Jezus op zichzelf toepas-

te. Nee, Gods Koninkrijk dat straks zal uitbreken en waar de Farizeeërs en andere trouwe gelovigen naar uitkeken, werd verbeeld als een bruiloft, die eraan stond te komen. Straks als Gods Koninkrijk zal komen, dan zal het een feest zijn, zo groots en zo overdadig... Jesaja (Jes. 25) had het al over de allerbeste wijnen en heerlijk vet vlees dat op die dag zal worden geserveerd. Een feest, vol van liefde. Want God en Zijn volk zullen voorgoed aan elkaar worden verbonden. In liefde verbonden.

Maar wat zegt Jezus nu? Ja, in één zin zegt Hij iets onvoorstelbaar groots: *Ik ben die Bruidgom. In Mij is die prachtige toekomst al gekomen. Ik ben God Zelf. De Bruidgom is gekomen. Ik ben.* ... En daarom hoeft er dus niet meer door Jezus' leerlingen gevestigd te worden op dit moment. Want waarom zou je vasten en boetedoening doen, als voorbereiding op de komst van Gods Koninkrijk, als het Koninkrijk van God al gekomen is, als God Zelf al in hun midden is? Dan hoeft je niet te vasten, te verwachten, te hopen en boetedoening te doen. Nee, dan moet je het vieren... en er vol van zijn!

Jezus vertelt vervolgens twee gelijkenissen, twee treffende voorbeelden om duidelijk te maken dat er nu

echt iets anders nodig is dan vasten, boeten en inkeer. Jezus vergelijkt de tijd van boetedoening en vasten met een oud, versleten kleed... en de tijd nu de Bruidgom gekomen is met een nieuw kleed. En Jezus zegt dan: 'je gaat toch niet een stuk van je nieuwe jas scheuren en dat op je oude jas naaien om hem zo te maken?' In die tijd had men meestal maar één bovenkleed. Hoe zuinig moest je daar dus op zijn! Het zou bizar zijn als je je versleten kleed nog zou proberen op te lappen door een stuk van je nieuwe jas af te scheuren. Dan gaat de kostbare nieuwe jas dus ook kapot en loop je met een oude jas met een nieuw stukje stof. Zie je het voor je? En nog een voorbeeld: 'nieuwe wijn doet men in nieuwe zakken', zegt Jezus. Dus niet: oude wijn in nieuwe zakken, zoals het Nederlandse spreekwoord zegt. Dat klopt niet. Nieuwe wijn doet men in nieuwe zakken. Waarom? De zakken, waarin vroeger wijn werd bewaard, waren gemaakt van dierenhuiden. Die dierenhuiden werden op de duur broos. Nieuwe dierenhuiden waren nog sterk en ook wat flexibel, rekbaar. En dat is belangrijk want nieuwe wijn zet in het begin wat uit doordat het gaat gisten. Nu, daar kunnen de nieuwe dierenhuiden wel tegen, ze kunnen wel wat strak gaan staan. Maar als de nieuwe wijn in oude wijnzakken is gegoten en de wijn gaat gisten en uitzetten..., dan gaat het verkeerd. De oude dierenhuid is broos geworden en de oude wijnzakken zullen niet mee gaan uitzetten, maar scheuren. En dan is alles verloren. Nu, ik denk dat u wel wat kunt begrijpen van wat Jezus hier wil zeggen. Vasten en boetedoening, dat is die oude jas. Dat zijn die oude wijnzakken. Niets mis mee. Die oude jas is goed geweest. En die oude wijnzakken hebben lange tijd een belangrijke taak vervuld. Maar nu is het tijd voor een nieuwe jas. Nu is het tijd voor nieuwe wijnzakken. Het is feest! Feestelijke kleding. En wijn die overvloedig aanwezig is. Want de Bruidgom is gekomen. Er is een nieuw begin gekomen! En probeer daar niet achter terug te gaan. Of gewoon op de oude voet door te gaan. Want daar maak je het mee kapot! Dan zal de wijn wegstromen door de scheuren van die oude wijnzakken. Het is dan alsof je je nieuwe jas hebt kapotgescheurd om je oude jas op te lappen.

Maar wat is die nieuwe jas dan die wij aan moeten trekken? Wat zijn die nieuwe wijnzakken, die wij moeten vullen met de nieuwe wijn van Gods Koninkrijk? Wat werd er van die Farizeeërs en de andere gelovigen in die tijd gevraagd door Jezus? En wat wordt er van ons gevraagd nu?

Sommigen leggen het uit dat wij vooral moeten zoeken naar nieuwe vormen van geloven, een nieuwe verpakking van de altijd-weer-nieuwe-inhoud. Want we moeten natuurlijk niet nieuwe wijn in oude zakken doen waar de rek uit is. Wij moeten streven naar flexibiliteit, niet zo bekrompen en gekrompen zijn als die oude wijnzakken, maar een beetje rekbaar zijn, mee kunnen bewegen met de nieuwe wijn. ... Ik vind het wel een interessante uitleg. Maar een dergelijke uitleg kan ook wel heel gemakkelijk naar eigen welbevinden toegepast worden, waarbij bijvoorbeeld alle tradities die je niet prettig vindt, overboord gegooid worden als zijnde 'te oud geworden', 'de rek eruit'. Ik denk eigenlijk dat Jezus het hier niet had over oude tradities en nieuwe vormen. Het punt waar alles om draaide is: *de Bruidgom is gekomen!* Wij hoeven niet de vernieuwing aan te brengen, nee: *God* heeft een nieuwe tijd gebracht. In de

komst van de Messias, Jezus Christus gekomen, gekruisigd en opgestaan. *En de nieuwe vorm die daarbij hoort, in tegenstelling tot het vasten en boetedoen, is een leven heel dicht bij die Bruidgom.* Een leven dat gericht is op die Bruidgom. Een leven door Hem. Een leven voor Hem. Een leven met Hem. Dat is volgens mij die nieuwe jas. Dat zijn die nieuwe wijnzakken. Een leven heel dicht bij de Bruidgom.

En daarom vieren wij als kerk steeds weer het Avondmaal. Om steeds weer te gedenken wat deze Bruidgom voor Zijn bruid heeft overgehad. Om steeds weer met deze Bruidgom de maaltijd te delen, uit Zijn hand te ontvangen. Om steeds weer met verlangen uit te zien naar het moment dat de Bruidgom voorgoed ons, Zijn bruid, in de armen zal sluiten.

We moeten daar niet achter teruggaan, we moeten daar nu juist uit leven. Uit leven!

Even wat concrete toepassingen, waar je aan kunt denken bij dat 'leven met de Bruidgom':

Sommige christenen – misschien u ook wel - hebben moeite met de zekerheid in het geloof, 'de toe-eigening van het geloof'. Maar dat is wel erg kerktaal, ik bedoel de vraag: kan ik erop vertrouwen dat het goed is tussen God en mij? Kan ik straks in vertrouwen sterven, kan ik God ontmoeten? Nu: boetedoening, vasten, al die eigen voorbereidende werkzaamheden, hoe diepernstig ook gemeend..., ze zijn niet meer nodig. Stop met dat zwoegen. De Bruidgom *is* gekomen. Voor ons gekomen. En Hij nodigt ons uit om die oude tijd achter ons te laten en *door Hem* nieuw te leven. Wat is het jammer als wij zouden blijven leven in onzekerheid. In afwachten. In angst voor het oordeel. In het nooit-goedgenoeg-zijn-voor God. Dat zijn wij inderdaad niet. Maar daarom heeft God een einde gemaakt aan de tijd van de oude wijnzakken en heeft Hij *Zelf* een nieuwe tijd gebracht, een beslissende wending gebracht in de komst van Zijn Zoon. Het *is* gedaan. Het is volbracht. 'Tot een volkomen verzoening van al onze zonden.' Blijf niet hangen in die boetedoening, in dat moeten goedmaken, in dat jezelf moeten veranderen, iets moeten ervaren... Met die oude wijnzakken kan je de nieuwe wijn niet vasthouden.

Maar... een oude jas zit vaak ook wel lekker, soms lekkerder dan een nieuwe jas... En oude wijn is meestal niet de minst prettige wijn om te drinken... Zoiets lijkt Jezus ook aan het einde van zijn uitleg te zeggen (vers 39): 'niemand die oude wijn drinkt, wil meteen nieuwe, want hij zegt 'de oude is beter'. Het is soms ook wel gewoon prettig – want: ook vertrouwd – om in je oude manier van geloven en leven te blijven zitten. Zoals je het hebt geleerd. Zoals het bij je past. En nu hoeft dat niet in alle gevallen verkeerd te zijn, maar wees eerlijk naar jezelf: is uw leven een leven vol van de Bruidgom, vol van Jezus? Want zoals dat vasten en bidden, wat de Farizeeërs deden: dergelijke rituelen kunnen diepgelovige uitingen zijn – 'vader bad altijd voor zijn eten', maar het kunnen soms ook gewoon een paar rituelen zijn geworden, waarbij je zelf als persoon niet verandert en je geloof maar wat voortkabbelt. Het is een gevaar dat je geloof uit vaste rituelen gaat bestaan, heel goede rituelen, maar soms tegelijkertijd wel heel erg leeg... Soms is het dan echt nodig om nieuwe wijnzakken te gaan gebruiken..., want met die oude zakken van

zoals-ik-het-altijd-heb-gedaan en zoals-ik-het-prettig-vind en zo-moet-het-toch-goed-zijn zal de nieuwe wijn gemakkelijk weg kunnen stromen. En daar sta je dan met die oude zakken in je handen: leeg.

Maar ook als je vasthoudt aan bepaalde oude, schadelijke patronen, verslavingen, vastgeroeste overtuigingen over mensen: in zulke oude wijnzakken past geen nieuwe wijn. De nieuwe wijn loopt er gewoon gelijk uit. Het is verspilling van de kostbare wijn!

Leven met de Bruidegom. Dat maakt alles anders. En dat vraagt om een ander leven. Zult u er werk van maken? Want anders ben je een nieuwe lap op een oude jas aan het zetten. Anders probeer je nieuwe wijn in een oude zak vast te houden. Maar dat gaat je niet lukken. Leven met de Bruidegom, met Jezus Christus, leven vanuit het Avondmaal waarin wij Zijn redding hebben gevierd, dat maakt alles anders.

Maar dat maakt het ook zo mooi! Want – ik gebruik even heel grote woorden hoor! – leven met deze Bruidegom betekent het einde aan een leven uit angst, onzekerheid, zelf de dingen op orde moeten krijgen. Het is een leven in vertrouwen..., in zekerheid en hoop..., een leven waarbij je leeft uit wat Hij voor ons op orde heeft gemaakt.

Leven met deze Bruidegom, dat is een leven in de wetenschap dat Hij altijd bij ons is. Ook nu wij Hem niet zien, zoals de discipelen Hem toen zagen, weten wij: Hij is met Zijn Geest ons nabij. Dichterbij kan Hij niet zijn. Met Zijn Geest is Hij *in* ons. In ons midden. Maar ook: midden in ons gevoelsleven. In ons hart en onze wil. In de woorden die wij mogen spreken en zingen. En ik weet niet waar wat er bij u morgen op de planning staat, maar wat mooi om zo morgen de deur morgen achter je dicht te trekken: niet in de hoop dat God ooit zal komen met Zijn Koninkrijk, maar dat je nu mag leven in Zijn Koninkrijk en dat de Bruidegom met Zijn Geest bij je is, waar je ook naar toe gaat.

Leven met deze Bruidegom maakt je staan in de wereld anders. Want nog even over die Farizeeërs: hoe diep respect je ook voor hen moet hebben, ze komen toch wel wat verkrampd over. Er ligt wel een heel grote last op hun schouders..., die ze vervolgens ook op de schouders van de rest van het volk leggen. Jezus wil ons uit die kramp halen. Die kramp richting God: dat moeten en die onzekerheid. Maar ook de kramp richting alle machten en krachten die je omringen. Onze Bruidegom is namelijk de Koning der koningen. Hij die alle macht heeft in hemel en op aarde. En alle machten die er zijn, ze zijn daarom van voorbijgaande aard. Ze hebben niet meer het laatste woord over je. Ik las laatst een mooie uitspraak van Corrie ten Boom die ik hier wel bij vond passen: *"Kijk naar de wereld; en je wordt bedroefd. Kijk naar binnen; en je wordt depressief. Kijk naar God en je zal rustig zijn."* Want: er is een nieuwe tijd aangebroken. Nieuwe wijn. Wijn die verwijst naar het bloed van Christus: Hij heeft alles volbracht. Wijn die verwijst naar de vreugde die komt: Gods Koninkrijk is werkelijkheid en zal straks eindeloze, grenzeloze vreugde betekenen.

Ik sluit af met een eigen gekozen voorbeeld om de preek mee samen te vatten: de Farizeeërs en andere joodse gelovigen waren bezig met alle voorbereidingen die nodig waren voor de grote operatie. Nu, daar kan je

alleen maar diep respect voor hebben. Want goede voorbereidingen zijn belangrijk voor een operatie. Maar nu heeft de grote operatie plaatsgevonden. De Dokter die gekomen is voor wie ziek zijn – om het met het beeld van vanmorgen te zeggen – heeft genezing gebracht. En daarom hoeven wij nu niet druk meer voorbereidingen te treffen. Dat zou natuurlijk heel raar zijn. Nee, laten wij allereerst de hemelse Art diep dankbaar zijn. Dankzegging doen. En ons nu gaan richten op de revalidatie. Om weer als nieuw, in de kracht van de Geest, het leven op te pakken. Genezen. Gered. Nieuw. Om met nieuwe kracht tot een zegen voor deze wereld te kunnen zijn.